

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO
- TULEVAISUUDEN YLIOPISTO AJASSA

Motto:

"Suomen ja Euroopan menestys syntyy yliopistoissa,
jotka ovat hyvin erilaisia kuin nykyiset"

OPETUSMINISTERIÖLLE

Joensuun yliopisto ja Kuopion yliopisto ovat tehneet opetusministeriölle yhteisen rakenteellisen kehittämisen hanke-esityksen, jonka tavoitteena on liittoyliopiston muodostaminen. Tämän hankkeen edelleen kehittämiseksi opetusministeriö asetti 27.10.2006 suunnitteluryhmän, jonka tehtävänä oli:

- Tehdä esitys yliopistojen mahdollisimman pitkälle menevästä yhteisestä toimintarakenteesta Joensuun yliopiston ja Kuopion yliopiston nykyisten koulutusvastuiden puitteissa;
- Laatia hankkeen toteuttamissuunnitelma aikatauluineen;
- Määritellä tarvittavat osaprojektit ja niiden toiminnalliset tavoitteet ja taloudelliset vaikutukset.

Suunnittelutyön tuli valmistua 16.2.2007 mennessä. Työryhmän tuli ottaa työssään huomioon valtioneuvoston periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä (7.4.2005), opetusministeriön keskustelumuistio korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen linjauksista (8.3.2006) sekä tiede- ja teknologianeuvoston viimeaikaiset linjaukset korkeakoulujen kehittämisestä. Lisäksi tuli huomioida Eurooppa-neuvoston Lissabonin strategian linjaukset ja komission tiedonanto yliopistojen modernisaatiosta. Suunnitteluryhmän tuli myös mahdollisuuksien mukaan hyödyntää kansainvälisiä kokemuksia yliopistojen yhteistyön vahvistamisesta ja OECD:n Suomen korkeakoulutuksen teema-arvioinnin suosituksia.

Suunnitteluryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö nimesi professori Reijo Vihkon. Suunnitteluryhmän jäseniksi opetusministeriö nimesi maaherra Pirjo Ala-Kapeen, Joensuun yliopistosta rehtori Perttu Vartiainen ja hallintojohtaja Petri Lintusen sekä Kuopion yliopistosta rehtori Matti Uusituvan ja hallintojohtaja Päivi Nergin. Työryhmä kokoontui viisi kertaa. Työskentelynsä aikana työryhmä kuuli hallintoneuvos Niilo Jääskistä ja professori John Daviesta erityisesti toimintarakenteisiin liittyvistä kysymyksistä.

Yliopistot nimesivät hankkeen pääsihteereiksi hallintojohtaja Petri Lintusen ja hallintojohtaja Päivi Nergin, konsortioasiantuntijaksi tutkija Jarkko Tirrosen Kuopion yliopistosta ja sihteeriksi erikoissuunnittelija Kirsi Karjalaisen Joensuun yliopistosta. Yliopistot asettivat hankkeelle seurantaryhmän, jonka jäseniksi nimettiin yliopistoissa edustettuina olevien henkilöstöjärjestöjen ja ylioppilaskuntien edustajat. Yliopistojen hallitusten, johtoryhmien ja yhteistoimintaneuvostojen jäsenille, seurantaryhmän jäsenille sekä ylioppilaskuntien edustajille järjestettiin suunnittelutyön aikana kaksi seminaaria liittoyliopistohankkeesta. Sisäistä tiedottamista varten yliopistot avasivat intranettiin sivuston liittoyliopistohankkeesta.

Työryhmän työskentelyn lähtökohtana on ollut näkemys siitä, että Suomen ja Euroopan menestys syntyy yliopistoissa, jotka ovat hyvin erilaisia kuin nykyiset. Työryhmä toivoo, että sen tekemä esitys toimii omalta osaltaan uuden tekemisen ja uudenlaisen yhteistyön tiennäyttäjänä kansallisessa korkeakoululaitoksessa ja Itä-Suomessa.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittavasti muistionsa opetusministeriölle.

Helsingissä, Mikkelissä, Joensuussa ja Kuopiossa 16. helmikuuta 2007

Reijo Vihko
professori,
työryhmän puheenjohtaja

Pirjo Ala-Kapee
maaherra

Perttu Vartiainen
rehtori
Joensuun yliopisto

Matti Uusitupa
rehtori
Kuopion yliopisto

Petri Lintunen
hallintojohtaja
Joensuun yliopisto

Päivi Nerg
hallintojohtaja
Kuopion yliopisto

SISÄLLYSLUETTELO

	TIIVISTELMÄ	5
1	JOHDANTO	6
1.1	Yliopistojen rakenteellisen kehittämisen prosessi	6
1.2	Joensuun ja Kuopion yliopistojen hanke yhteistyömallin selvittämiseksi	6
2	JOENSUUN JA KUOPION YLIOPISTOT	7
3	SUUNNITTELURYHMÄN ESITYS	10
3.1	Itä-Suomen yliopisto	10
3.2	SWOT-analyysi	12
3.3	Itä-Suomen yliopiston visio, missio ja tavoitteet	13
3.4	Itä-Suomen yliopiston toimintarakenne	14
3.5	Kauppatieteet	16
3.6	Luonnontieteet	17
3.7	Yhteiskuntatieteet	19
3.8	Hallintopalvelut ja erillislaitokset	20
4	HANKE-ESITYKSET	21
	LÄHTEET	25
	LIITTEET	26
	Liite 1. Hankkeen organisoituminen	26
	Liite 2. Joensuun ja Kuopion yliopistojen avainluvut 2005	30
	Liite 3. Korkeakoulujen yhteistyömalleja	31
	Liite 4. Itä-Suomen yliopiston toimintarakenne	34

TIIVISTELMÄ

Joensuun ja Kuopion yliopistot ovat tehneet opetusministeriölle yhteisen rakenteellisen kehittämisen hanke-esityksen, jonka tavoitteena on liittoyliopiston muodostaminen. Tämän hankkeen edelleen kehittämiseksi opetusministeriö asetti suunnitteluryhmän, jonka tehtävänä oli

- Tehdä esitys yliopistojen mahdollisimman pitkälle menevästä yhteisestä toimintarakenteesta Joensuun yliopiston ja Kuopion yliopiston nykyisten koulutusvastuiden puitteissa;
- Laatia hankkeen toteuttamissuunnitelma aikatauluineen;
- Määritellä tarvittavat osaprojektit ja niiden toiminnalliset tavoitteet ja taloudelliset vaikutukset.

Suunnitteluryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö nimesi professori Reijo Vihkon. Suunnitteluryhmän jäseniksi opetusministeriö nimesi maaherra Pirjo Ala-Kapeen, Joensuun yliopistosta rehtori Perttu Vartiainen ja hallintojohtaja Petri Lintusen sekä Kuopion yliopistosta rehtori Matti Uusituvan ja hallintojohtaja Päivi Nergin.

Suunnitteluryhmä esittää, että Joensuun yliopistosta ja Kuopion yliopistosta muodostetaan liittoyliopisto vastaamaan globaaleihin tulevaisuuden haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Syntyvä yliopisto on yksi Suomen johtavista tiedeyliopistoista ja tavoitteena on paikka maailman 200 johtavan yliopiston joukossa.

Itä-Suomen yliopiston lähtökohtana on kahden tasavertaisen yliopiston yhteistyö, keskinäinen luottamus ja yhdenvertaisuuden kunnioittaminen. Sen ytimenä ovat yhteiset tiedekunnat ja vahvat osaamisalat, jotka leikkaavat perinteisen tiedekuntamallin pohjalta muodostuvia hallinnollisia rakenteita. Hallinto- ja tukipalvelut tukevat yhteistyön syventymistä. Päämääränä on yksi tehokas toiminnallinen kokonaisuus tutkimustyön, oppimisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmista. Tätä tuetaan jatkuvien kehittämis- ja uudistamisprosessien kautta.

Liittoyliopiston johtoryhmä perustetaan keväällä 2007, minkä jälkeen käynnistyy liittoyliopiston strategiatyö yhdessä yliopistojen nykyisten hallitusten ja johtoryhmien kanssa. Valmistelutyötä liittoyliopiston toiminnan käynnistämiseksi tehdään portaittain siten, että Itä-Suomen yliopisto aloittaa toimintansa kokonaisuudessaan vuonna 2010. Tämä nopea aikataulu edellyttää lainsäädännön pikaista valmistelua, riittävää ja pitkäjänteistä resursointia ja hyvää yhteistyötä Joensuun ja Kuopion yliopistojen sekä opetusministeriön välillä. Hankkeen asianmukainen jatkokäsittely jäsenyliopistojen hallintoelimissä tulee turvata.

1 JOHDANTO

1.1 Yliopistojen rakenteellisen kehittämisen prosessi

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto käynnisti syksyllä 2003 julkisen tutkimusjärjestelmän rakennearvioinnin tarkoituksena varmistua siitä, että tutkimusjärjestelmä kykenee rakenteensa puolesta vastaamaan edessä oleviin toiminnallisiin haasteisiin. Rakennearviointi sisälsi erillisselvitykset valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja ns. välittäjäorganisaatioiden rakenteellisista haasteista. Korkeakouluja koskevassa rakenneselvityksessä (Rantanen 2004) yliopistojen organisaatorakenteisiin liittyviä keskeisiä suosituksia olivat suurempien toiminnallisten kokonaisuuksien luominen organisaatio- ja rakennemuutoksin, opetuksen ja tutkimuksen resurssien turvaaminen hallinnollisin ja organisatorisin toimenpitein sekä verkostoyhteistyön kehittäminen toisaalta yliopiston kesken, toisaalta esimerkiksi yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja välittäjäorganisaatioiden kesken.

Itä-Suomen yliopistojen alueellisen vaikuttavuuden seuranta-arviointi (2002) johti näiden yliopistojen piirissä keskusteluun yliopistojen kehittämisestä toisaalta korkeimman opetuksen ja tutkimuksen näkökulmasta, toisaalta alueen innovaatiojärjestelmän edistäjänä ja keskeisenä toimijana. Valtioneuvoston periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä (7.4.2005) kiinnitti huomiota samantyyppisiin kysymyksiin valtakunnallisella tasolla. Periaatepäätöksen mukaan yliopistolaitosta kehitetään suuntaamalla voimavaroja suuremmiksi kokonaisuuksiksi, vahvistamalla verkottumista sekä tehostamalla johtamista ja toiminnan arviointia.

Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteita on linjattu myös Opetusministeriön keskustelumuiotissa (8.3.2006). Yliopistojen rakenteellisen kehittämisen taustalla ovat myös koulutuspoliittinen selonteko (27.4.2006), Euroopan unionin Lissabonin strategia ja kansallinen osaamiskeskittymästrategia.

1.2 Joensuun ja Kuopion yliopistojen hanke yhteistyömallin selvittämiseksi

Joensuun ja Kuopion yliopistot näkevät tarpeelliseksi syventää kahdenvälistä yhteistyötä vastatakseen paremmin nähtävissä olevaan valtakunnalliseen ja kansainväliseen kehitykseen erityisesti koulutuksessa, tutkimuksessa ja innovaatiotoiminnassa. Joensuun ja Kuopion yliopistot tekivät opetusministeriölle hanke-esityksen yliopistojen yhteistyömallin selvittämiseksi, jonka edelleen kehittämiseksi opetusministeriö asetti suunnitteluryhmän.

Suunnitteluryhmän työtä tukemaan yliopistot asettivat useita työryhmiä, jotka mahdollistivat koko organisaation osallistumisen ja asiantuntemuksen hyödyntämisen. Työryhmien tehtävänä oli laatia ehdotuksia yhteistyön tavoitteista ja muodoista omalla alallaan (liite 1). Alakohtaisia työryhmiä asetettiin kolme: kauppatieteellisen, luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen alan työryhmät. Työryhmien tuli kiinnittää erityistä huomiota opetuksen ja tutkimusyhteistyöhön alallaan. Yhteistyön tavoitteiden ja muotojen lisäksi työryhmien tuli arvioida mahdollisia yhteisiä toimintarakenteita ja linjata aikataulu yhteistyön kehittämiselle. Alakohtaisten työryhmien lisäksi asetettiin 14 työryhmää selvittämään yhteisiä toimintatapoja ja mahdollisia yhteisiä toimintarakenteita hallinto- ja tukipalveluissa. Selvityksen kohteena olivat kielikeskustoiminnot, kirjasto- ja oppimiskeskuspalvelut, henkilöstöhallinto, kansainväliset asiat, laatutyö, opintoasiat, suunnittelu, taloushallinto, tietohallinto ja –infrastruktuuri, tutkimuksen tukipalvelut ja viestintä. Lisäksi yliopistojen johtosääntöjen yhtenäistämiseksi käynnistettiin valmistelutyö. Yhteistyön tiivistämistä aikuiskoulutuksessa Joensuun ja Kuopion yliopistot selvittävät yhdessä Lappeenrannan

teknillisen yliopiston kanssa tavoitteena näiden kolmen yliopiston yhteinen aikuiskoulutusyksikkö.

Työryhmien tuli raportoida suunnitteluryhmälle, joka on hyödyntänyt työryhmien muistioita liittoyliopistoesitystä työstäessään. Kokonaisuudessaan työryhmien työt on koottu erilliseksi muistioksi.

Yliopistot asettivat myös seurantaryhmän valmisteluhankkeelle. Seurantaryhmän tehtävänä oli tukea alakohthaisten työryhmien ja muiden työryhmien työtä sekä linjata ja arvioida osaltaan yhteisiä toimintamuotoja ja mahdollisia yhteisiä toimintarakenteita eri aloilla.

Suunnittelutyön aikana järjestettiin kaksi seminaaria kohderyhmänä molempien yliopistojen hallitusten, johtoryhmien ja yt-neuvostojen jäsenet sekä ylioppilaskuntien edustajat. Seminaariin kutsuttiin myös valmisteluhankkeen seurantaryhmän jäsenet sekä asetettujen työryhmien edustajia.

Molempien yliopistojen intranettiin avattiin hanketta käsittelevä verkkosivusto antamaan tietoa yliopistojen henkilökunnalle ja opiskelijoille. Verkkosivut olivat yliopistojen sisäistä tiedottamista varten.

2 JOENSUUN JA KUOPION YLIOPISTOT

Joensuun ja Kuopion yliopistot perustettiin vuonna 1966 osana Itä-Suomen yliopistoratkaisua. Joensuun yliopisto aloitti toimintansa vuonna 1969 ja Kuopion yliopisto vuonna 1972.

Joensuun yliopistossa on kahdeksan tiedekuntaa ja yhdeksän erillislaitosta. Joensuun yliopisto järjestää perus- ja jatkotutkintokoulutusta kahdeksalla koulutusalueella: kasvatustieteellisellä, humanistisella, luonnontieteellisellä, yhteiskuntatieteellisellä, kauppatieteellisellä, maatalous-metsätieteellisellä, teologisella ja psykologian koulutusalueella. Yliopistolla on kampukset Joensuussa ja Savonlinnassa. Lisäksi Ilomantsin Mekrijärvellä on tutkimusasema. Joensuun yliopistossa opiskelee noin 8 300 opiskelijaa, joista noin 1 100 Savonlinnassa. Henkilökuntaa on noin 1 350, joista noin 160 työskentelee Savonlinnassa (tunnusluvut on esitetty liitteessä 2).

Joensuun yliopiston erityisenä vahvuutena on tieteenalojen kiinteä vuorovaikutus, mikä mahdollistaa monipuoliset ja –tieteiset koulutusohjelmat ja tutkimusongelmien monipuolisen tarkastelun. Joustava hallintorakenne ja tiiviit kampusalueet Joensuussa ja Savonlinnassa tukevat tieteiden välistä yhteistyötä sekä tutkimuksessa että koulutuksessa.

Kuopion yliopistossa on viisi tiedekuntaa ja tiedekuntiin rinnastettava A.I. Virtanen -instituutti. Perus- ja jatkotutkintokoulutusta järjestetään seitsemällä koulutusalueella: yhteiskuntatieteellisellä, kauppatieteellisellä, luonnontieteellisellä, teknillistieteellisellä ja lääketieteellisellä sekä terveystieteiden ja farmasian koulutusaloilla. Kuopion yliopisto on kansainvälinen, arvostettu terveys- ja ympäristötieteisiin sekä hyvinvointiosaamiseen profiloitunut tutkimusintensiivinen yliopisto. Molekyyli- ja lääketiede, biotekniikka ja lääketutkimus sekä ympäristöntutkimus muodostavat vahvan opetus- ja tutkimuskeskittymän yliopistossa. Informaatioteknologia ja liiketoimintaosaaminen tukevat yliopiston profiloitumista ja monipuolistavat yliopiston osaamispohjaa. Yliopisto vahvistaa osaamispohjaansa teknis-luonnontieteellisellä tutkimuksella ja koulutuksella. Viime vuosina voimakkaasti kasvaneessa Kuopion yliopistossa on 6 200 opiskelijaa ja henkilökuntaa 1 500 (tunnusluvut on esitetty liitteessä 2).

Molemmat yliopistot ovat kehittyneet paljon vahvemmiksi kuin niiden perustamisvaiheessa 1960-luvulla osattiin odottaa. Kuopion yliopiston profiili on laventunut lääketieteestä ja farmasiasta biotekniikkaan ja ympäristöosaamiseen. Alun perin opettajankoulutukseen painottuneen Joensuun yliopiston voima on laaja-alaisuudessa, mutta myös sillä on useita alueen elinkeinorakenteen uusiutumista tukevia keihäänkärkiä, kuten metsä- ja ympäristötieteet, optiikka, materiaalitutkimus ja Venäjä-osaaminen. Yliopistot ovat olleet ratkaiseva voimavara Joensuun Tiedepuiston ja Kuopion Teknologiakeskuksen kehitymiselle.

Molemmat yliopistot ovat määrätietoisesti terävöittäneet tutkimuksensa profiilialoja. Vahvin linkki Joensuun ja Kuopion yliopistojen osaamisalojen välillä on ympäristötutkimuksessa, mutta myös monet muut yliopistojen vahvuusalat tukevat toisiaan. Yliopistojen tutkimuksen vahvuusalat on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Joensuun yliopiston ja Kuopion yliopiston tutkimuksen vahvuusalat.

Joensuun yliopisto	Kuopion yliopisto
Kasvatus, kehitys ja koulutus	Molekyyli- ja lääketiede, lääketutkimus ja biotekniikka
Metsä ja ympäristö	Ympäristöterveys ja ympäristön muutoksen tutkimus
Optiikka, uudet materiaalit ja informaatioteknologia	Lääketieteellinen ja hyvinvointitekniikka
Raja ja Venäjä	Hyvinvointipalvelututkimus

Edellä kuvatut yliopistojen vahvuusalueet muodostavat monitieteisiä yksiköitä, jotka kehittyessään sitovat tiedekuntien toimintoja matriisinomaisesti yhteen. Täten ne pystyvät erityisesti hyödyntämään yliopistojen yhteistyötä. Yhteistyön vahvistaminen merkitsee myös näille alueille jo vahvasti ohjautuneiden infrastruktuuri-investointien maksimaalista yhteiskäyttöä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Yliopistojen koko ja alaorientaatio huomioon ottaen ne ovat menestyneet varsin hyvin kilpaillun tutkimusrahoituksen jaossa. Etenkin luonnon-, lääke- ja metsätieteiden vahvuusaloilla on ollut viime vuosina useita huippututkimusryhmiä ja akatemiaprofessuureja. Molempien yliopistojen kampuksille on sijoittunut myös niiden vahvuusaloja tukevia sektoritutkimuslaitoksia. Joensuun yliopiston kampusalueella toimivat mm. Metsäntutkimuslaitoksen Joensuun tutkimusasema, Pohjois-Karjalan maakunta-arkisto ja Riista- ja kalatalouden Joensuun tutkimusasema. Kuopion yliopiston kampusalueella sijaitsevat mm. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen Kuopion toimipiste, Kansanterveyslaitoksen ympäristöterveyden osasto, Työterveyslaitoksen Kuopion aluetoimipiste, Geologian tutkimuskeskuksen Itä-Suomen yksikkö ja Ilmatieteen laitoksen Kuopion toimipiste.

Molemmat yliopistot tukevat vahvuusaloillaan lähivaikutusalueensa kehittämistä. Pohjois-Karjalan menestys on nojautunut erityisesti vahvaan muovi-, metalli- ja metsäteollisuuteen, jolle Joensuun yliopiston vahva luonnon- ja metsätieteiden tutkimus sekä liiketoiminnan ja sääntelyjärjestelmän osaaminen tarjoavat uusia vahvoja kilpailuetuja. Vastaavasti Pohjois-Savossa on useita kansainvälisesti kilpailukykyisiä yrityksiä, joita Kuopion yliopiston vahva molekyyli- ja lääketiede, lääkekehitys ja biotekniikka, ympäristöosaaminen ja hyvinvointitutkimus ovat tukeneet. Molemmat yliopistot ovat vahvistaneet myös sitä osaamista, joka liittyy optiikkaan ja sensoritekniikkaan ja jota alueen yritykset

jo tänään hyväksikäyttävät. Palveluelinkeinojen tutkimus- ja kehittämistyöhön luontevan kehitysympäristön tarjoaa yliopistojen vahva osaaminen esimerkiksi terveydenhoidon, koulutuksen, matkailun ja idänyhteyksien aloilla.

Joensuun yliopiston ja Kuopion yliopiston osaamisaloilla on vahva yhteys kansalliseen osaamiskeskusohjelmaan. Valtioneuvosto hyväksyi 7.12.2006 osaamiskeskusohjelmaan 13 kansallisesti merkittävää osaamisklusteria. Joensuun ja Kuopion yliopistot ovat mukana yhdeksässä klusterissa seuraavasti:

- HealthBio – terveyden bioklusteri (Kuopio)
- Hyvinvointi-klusteri (Kuopio)
- Elintarvikekehitys (Kuopio)
- Tulevaisuuden energiateknologiat (Joensuu)
- Matkailu ja elämystuotanto (Savonlinna)
- Nano- ja mikrojärjestelmät sekä tulevaisuuden materiaalit (Joensuu)
- Forest Industry Future (Joensuu)
- Asumisen osaamisklusteri (Joensuu)
- Ympäristöteknologiaklusteri (Kuopio)

3 SUUNNITTELURYHMÄN ESITYS

3.1 Itä-Suomen yliopisto

*Suunnitteluryhmä esittää, että Joensuun yliopistosta ja Kuopion yliopistosta muodostetaan liittoyliopisto vastamaan globaaleihin tulevaisuuden haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Päälinjat liittoyliopiston rakenteista, toiminnasta ja toteuttamisaikataulusta esitetään tässä mie-
tinnössä.*

*Valmistelutyötä liittoyliopiston toiminnan käynnistämiseksi jatketaan vä-
littömästi liittoyliopiston synnyn varmistavien päätösten jälkeen keväällä
2007. Liittoyliopisto aloittaa toimintansa kokonaisuudessaan vuonna
2010. Suunnitteluryhmä korostaa, että liittoyliopiston rakentaminen
edellyttää opetusministeriön sitoutumista ja pitkäjänteistä rahoitusta.
Hankkeen asianmukainen jatkokäsittely tulee turvata jäsenyliopistojen
hallintoelimissä.*

Suunnitteluryhmän työn lähtökohtana on ollut näkemys siitä, että Suomen ja Euroopan menestys syntyy yliopistoissa, jotka ovat hyvin erilaisia kuin nykyiset. Suunnitteluryhmä haki yhteistyön mallia erityisesti kansainvälisistä kokemuksista. Tirronen (2006) on luokitellut korkeakoulu-yhteistyön malleja, joita on kuvattu liitteessä 3.

Suunnitteluryhmän näkemyksen mukaan parhaiten Joensuun ja Kuopion yliopistojen osaamista ja kilpailukykyä huippuluokan koulutuksessa ja kansainvälisesti kilpailukykyisessä tutkimuksessa sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa tukee federaatiomalli (liittoyliopisto). Federaatiossa yliopistot perustavat yhteisen organisaation, jolle luovutetaan sopimuksenvaraisesti toimivaltaa ja tehtäviä. Vastaavasti yliopistot pystyvät kehittämään entistä kilpailukykyisempiä ja vetovoimaisempia koulutusohjelmia, syventämään ja kansainvälistämään tutkimustyötään sekä toimimaan entistä vaikuttavammin innovaatiojärjestelmissä. Lisäksi yliopistot pystyvät tehostamaan opetusta ja tutkimusta tukevia palveluita sekä hallintokäytäntöjä. Federaation vahvuuksia ovat alhaaltapäin ohjautuvuus, joustavuus, strateginen luonne ja organisaation laajentumisedut. (Vrt. Tirronen 2006.)

Itä-Suomen yliopiston lähtökohtana on kahden tasavertaisen yliopiston yhteistyö, keskinäinen luottamus ja yhdenvertaisuuden kunnioittaminen. Sen ytimenä ovat yhteiset tiedekunnat ja vahvat osaamisalat, jotka leikkaavat perinteisen tiedekuntamallin pohjalta muodostuvia hallinnollisia rakenteita. Yhteisiä tiedekuntia perustetaan alkuvaiheessa kaksi: kauppatieteisiin ja yhteiskuntatieteisiin. Hallinto- ja tukipalvelut tukevat yhteistyön syventymistä. Päämääränä on yksi tehokas toiminnallinen kokonaisuus tutkimustyön, oppimisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmista. Tätä tuetaan jatkuvien kehittämis- ja uudistamisprosessien kautta.

Taulukossa 2 on esitetty Itä-Suomen yliopiston tunnuslukuja vuoden 2005 tilastojen perusteella (lähde: KOTA). Määrällisillä mittareilla mitattuna Itä-Suomen yliopisto on yksi kärkiyliopistoista Suomessa. Liittoyliopiston tutkimuksen kansainvälinen läpäisevyys on kansallisesti huippuluokkaa. Resursseihin nähden sekä koulutuksen että tutkimuksen tuotto ylittää maamme keskiarvon.

Taulukko 2. Itä-Suomen yliopiston tunnuslukuja.

	Itä-Suomen yliopisto	Valtakunnallinen osuus
Opiskelijat	14 251	8 %
Tutkinnot ¹	1 785	10 %
Julkaisut	2 153	9 %
Henkilötyövuodet	2 889	9 %
Budjettirahoitus (1 000 euroa) ²	130 332	9 %
Täydentävä rahoitus (1 000 euroa)	68 211	10 %

¹ Joista tohtorintutkintoja 142.² Mukaan lukien harjoittelukoulu.

Itä-Suomen yliopiston perustaminen merkitsee uutta avausta suomalaisessa yliopisto-maailmassa. Tiivistyvä yhteistyö ja tutkimusedellytyksien edelleen kehittäminen takaavat sen, että Itä-Suomessa on kansainvälisesti kilpailukykyinen yliopisto, joka kykenee tasavertaisesti kilpailemaan niin kansainvälisesti avautuvilla koulutusmarkkinoilla kuin tutkimuksessakin. Kansainvälisesti kilpailukykyisen yliopistollisen tutkimuksen ja koulutuksen rakenteita vahvistamalla tuetaan myös alueen menestystekijöitä elinkeinoelämän yhä kovenevassa kilpailussa. Itä-Suomen yliopisto tukee omilla vahvuusaloillaan lähivaikutusalueensa Itä-Suomen kehittämistä ja koko Suomen kilpailukykyä.

Vuonna 2007 alkaa uusi EU:n rakennerahastokausi vuosille 2007-2013. Hyvä yhteistyö alueen elinkeinoelämän ja sektoritutkimuslaitosten kanssa luovat erinomaiset edellytykset osaamiskeskittymien vahvistamiseen Itä-Suomessa. Samoin vahvistuvat edellytykset merkittävien tutkimus- ja kehitysohjelmien hyväksymiseen EU:n 7. puiteohjelmasta. Vahvistuvat osaamisklusterit pystyvät kasvavien voimavarojensa avulla osallistumaan hyvin vaativien kansainvälisten tutkimusohjelmien toteuttamiseen jopa koordinaatiotehtävissä.

3.2 SWOT-analyysi

Suunnittelutyön pohjana on SWOT-analyysi, jossa tarkastellaan Itä-Suomen yliopistoa sisäisten ja ulkoisten tekijöiden valossa. Analyysi on syntynyt prosessin aikana suunnitteluryhmän ja eri työryhmien yhteistyönä.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
- Selkeät, toisiaan tukevat ja täydentävät tutkimuksen painoalat - Tutkimuksen korkea kansainvälinen taso - Tutkimusalueiden yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikuttavuus - Vetovoimaiset koulutusalat - Valmistuneiden hyvä työllistyminen - Kampukset alueidensa kehityksen moottoreita - Verkottuminen sektoritutkimuslaitosten kanssa - Vahva yhteistyön perinne ja tahtotila yhteistyön syventämiseen	- Perusvoimavarojen ja tutkimusrahoituksen niukkuus - Kampusalueiden logistinen etäisyys - Erilaiset, äskettäin uudistetut hallintomallit - Maakuntayliopiston leima - Riittämätön painoarvo tiedepoliittisessa keskustelussa
MAHDOLLISUUDET	UHAT
- Kansainvälisen huippuosaamisen keskus vahvoilla tutkimusaloillaan - Uusien innovatiivisten tutkimusympäristöjen kehittäminen - Osaamistarjonnan monipuolistuminen ja syveneminen - Yksi Suomen kärkiyliopistoista - Resurssien tehokkaampi hyödyntäminen - Vetovoimaisuuden lisääntyminen opiskelijoiden ja henkilökunnan rekrytoinnissa kansallisesti ja kansainvälisesti - Elinikäinen oppiminen	- Kapeneva rekrytointipohja - Lyhytjänteinen tiede- ja korkeakoulupolitiikka - Toimintaympäristön epästabiili tila - Federaation mieltäminen ylhäältä päin annettuna hallinnollisena ratkaisuna - Opiskelijoiden ja henkilöstön sitouttaminen epäonnistuu - Päätöksenteon loitontuminen - Keinotekoisien hallintorakenteiden muodostuminen - Yhteistä toimintakulttuuria ei synny - Puutteelliset perusresurssit

3.3 Itä-Suomen yliopiston visio, missio ja tavoitteet

Joensuun yliopisto ja Kuopion yliopisto muodostavat liittoyliopiston vastaamaan globaaleihin tulevaisuuden haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Lähtökohtana on kahden tasavertaisen yliopiston yhteistyö, keskinäinen luottamus ja yhdenvertaisuuden kunnioittaminen. Itä-Suomen yliopiston pääkampukset ovat Joensuussa ja Kuopiossa. Lisäksi on kampus Savonlinnassa.

Päämääränä on yksi tehokas toiminnallinen kokonaisuus tutkimustyön, oppimisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmista. Tätä tuetaan jatkuvien kehittämis- ja uudistamisprosessien kautta.

Visio 2012

Itä-Suomen yliopisto on kansainvälinen, monialainen ja yksi johtavista suurista tiedeyliopistoista maassamme. Joensuun ja Kuopion yliopistot ovat yhdistäneet voimansa vahvuusalueillaan ja kehittävät osaamistaan laadukkaassa opetuksessa ja kansainvälisesti kilpailukykyisessä tutkimuksessa ja ovat tärkeä osa Suomen innovaatiojärjestelmää. Tämä vahvistaa Suomen ja erityisesti itäisen Suomen henkistä, taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia kansainvälisessä toimintaympäristössä. Itä-Suomen yliopisto ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja vaalii sosiaalista ja kulttuurista pääomaa.

Missio

Itä-Suomen yliopisto yhdistää alueen yliopistolaitoksen ja tehostaa sen toimintaa opetuksessa ja tutkimuksessa. Sen huippuyksiköt ja kilpailukykyiset koulutusohjelmat muodostavat Itä-Suomen yliopistolle tutkimus- ja opetusprofiilin, joka on kansainvälisesti näkyvä ja lisää yliopiston vetovoimaa. Liittoutumisen kautta saavutetuilla kilpailueduilla kansallinen ja alueellinen innovaatiojärjestelmä vahvistuu.

Tavoitteet

- Kansainvälisesti kilpailukykyisen, monialaisen yliopistokokonaisuuden vahvistaminen Itä-Suomessa vastaamaan globaaleihin tulevaisuuden haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä.
- Yliopisto on yksi johtavista suomalaisista monialaisista yliopistokokonaisuuksista maassamme ja 200 parhaan joukossa maailmassa.
- Yliopisto on tärkeä osa suomalaista innovaatiojärjestelmää.
- Vahvuudet on yhdistetty koulutuksessa ja tutkimuksessa.
- Menestyminen huippuyksikköpolitiikan toteuttamisessa ja kansainvälisesti kilpailukykyisen tutkimusinfrastruktuurin rakentamisessa.
- Koulutusyhteistyön tiivistäminen, yhteistyön ja työnjaon selkeyttäminen.
- Kansallisesti ja eurooppalaisesti merkittävä Venäjä-osaaja.
- Elinikäisen oppimisen erityisosaaja.

3.4 Itä-Suomen yliopiston toimintarakenne

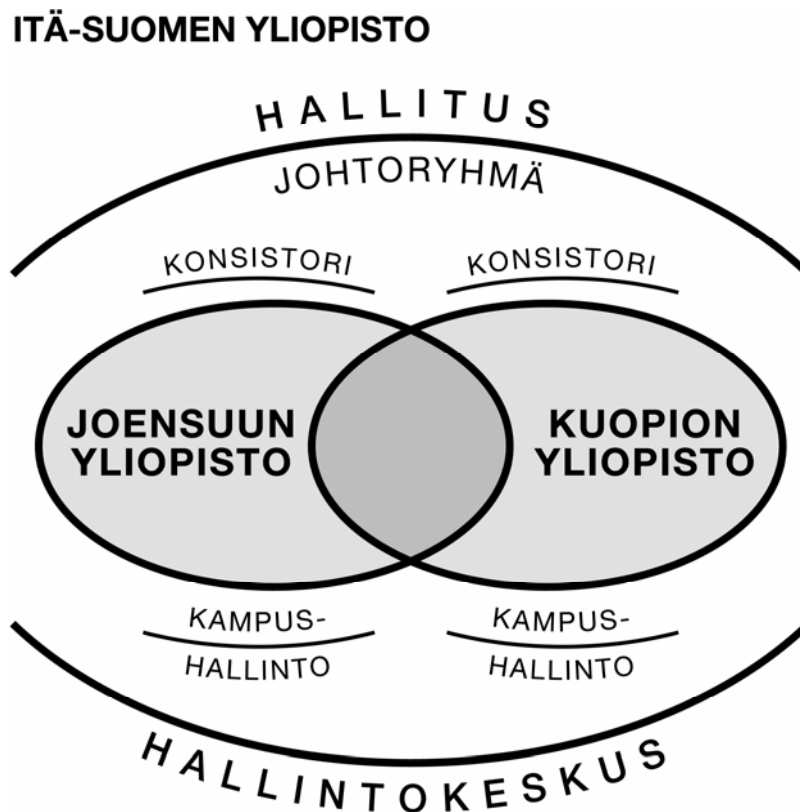
Suunnitteluryhmä esittää, että yliopistolain (645/1997) 1. luvun 1 §:n 2. kohta muutetaan muotoon "Itä-Suomen yliopisto; Itä-Suomen yliopisto muodostuu Joensuun ja Kuopion yliopistoista".

Suunnitteluryhmä esittää Itä-Suomen yliopistolle kaksiportaista organisaatiota, joka perustuu jaetun hallinnon periaatteelle. Hallitus on liittoyliopiston ylin päättävä hallintoelin ja konsistorit substanssiasioista vastaavia akateemisia hallintoelimiä.

Opetusministeriön asettamien selvitysmiesten tekemien ehdotusten (Jääskinen & Rantanen 2007) mahdollinen pilotointi liittoyliopistossa ratkaistaan erikseen, mikäli siihen on valtakunnallisesti tarvetta ja se on liittoyliopiston kannalta tarkoituksenmukaista.

Toimintarakenne

Liittoyliopiston toimintarakenne on havainnollistettu kuviossa 1.

Kuvio 1. Itä-Suomen yliopiston toimintarakenne.

Hallitus, rehtorit, johtoryhmä ja konsistorit

Itä-Suomen yliopiston ylin päättävä hallintoelin on hallitus, joka vastaa liittoyliopiston strategisesta johtamisesta. Hallituksen toimikausi on neljä kalenterivuotta. Hallitukseen kuuluvat jäsenyliopistojen rehtorit sekä yksitoista muuta jäsentä. Jäsenistä kaksi on liittoyliopistoon kuulumattomia jäseniä. Liittoyliopiston hallituksen puheenjohtajana (johtavana rehtorina, *President*) toimii Joensuun tai Kuopion jäsenyliopiston rehtori. Hallituksen puheenjohtaja vaihtuu rehtorin viisivuotisen toimikauden puolivälissä.

Rehtorit valitsee nykylainsäädännön mukaisesti jäsenyliopistojen vaalikollegio. Rehtorit johtavat yliopistojensa toimintaa liittoyliopiston hallituksen linjausten ja päätösten mukaisesti. Liittoyliopistossa voi olla yksi tai useampia vararehtoreita konsistorin päätöksen mukaisesti.

Johtoryhmän tehtävänä on tukea rehtoreita liittoyliopiston johtamiseen liittyvissä kysymyksissä. Johtoryhmä on liittoyliopistotasoinen strateginen valmisteleva elin.

Konsistorit molemmissa yliopistoissa johtavat jäsenyliopistojen toimintaa erityisesti akateemisissa kysymyksissä yhdessä rehtorin kanssa. Konsistoreihin kuuluvat puheenjohtajana toimivan rehtorin lisäksi jäsenyliopiston vararehtori(t), tiedekuntien dekaanit sekä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajat.

Tiedekunnat, laitokset ja hallintokeskus

Jäsenyliopistoilla on omien tiedekuntien lisäksi yhteisiä tiedekuntia ja muita yhteisiä toimintayksiköjä. Yhteiset tiedekunnat perustetaan alkuvaiheessa kauppatieteisiin ja yhteiskuntatieteisiin. Kauppatieteelle myönnetään perus- ja jatkotutkintojen tutkinnonanto-oikeus, joka mahdollistaa yhteisen tiedekunnan perustamisen jo vuonna 2007. Yhteiskuntatieteisiin perustetaan yhteinen tiedekunta siten, että yhteinen opiskelijavalinta toteutuu vuonna 2009.

Liittoyliopistolla on yhteinen hallintokeskus, joka vastaa jäsenyliopistojen kampushallinnosta ja liittoyliopistotasoisesta tehtävien hoitamisesta. Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen hallintojohtajat vastaavat yliopistojensa hallinnosta sekä erikseen sovittavalla työnjaolla liittoyliopistotasoisista tehtävistä.

Tarkemmin toimintarakenne on esitelty liitteessä 4.

Palvelussuhteet, tutkinnot ja rahoitus

Kaikki palvelussuhteet ovat liittoyliopistoon, mutta henkilökunnan sijoitusyksikkönä on yksi paikkakunta. Liittoyliopistolla on yhtenäinen henkilöstöpolitiikka lähtökohtana henkilöstön yhdenvertainen kohtelu.

Koulutusvastuu on liittoyliopistolla, joka myöntää tutkinnot. Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistot ottavat opiskelijat. Yhteisissä tiedekunnissa opiskelijan ottaa se yliopisto, jossa opiskelija pääasiallisesti suorittaa opintonsa. Yhteisten tiedekuntien osalta opiskelijalle järjestetään mahdollisuus hoitaa tiedekuntatasoiset asiat kummallakin kampuksella.

Liittoyliopiston rahoitusmalli uudistetaan strategiaproessin yhteydessä vastaamaan yliopiston tulevaa rakennetta ja tavoitteita.

Yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistaminen

Opetusministeriön asettamat selvitysmiehet Niilo Jääskinen ja Jorma Rantanen ovat selvittäneet yliopiston taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista (Jääskinen & Rantanen 2007). Selvitysmiehet ehdottavat seuraavaa:

- Yliopistoista muodostetaan uusi julkisoikeudellinen oikeushenkilö.
- Yliopistojen rahoituksesta annettaisiin erillissäännökset.
- Yliopistojen hallinnossa erotettaisiin johtokunta ja konsistori sekä toimeenpaneva johto.
- Yliopiston johtokunta nimittäisi rehtorin määrääjäksi.
- Yliopiston henkilöstön ottaisi palvelussuhteeseen rehtori ellei asiaa ole delegoitu muulle toimielimelle tai henkilölle.
- Yliopistojen henkilöstön palvelussuhteet muutettaisiin työsuhteisiksi.
- Jokaisella yliopistolla olisi kansleri.

Liittoyliopiston toimintarakennemallia tarkistetaan ja siihen tehdään muutoksia siinä vaiheessa, kun yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistaminen mahdollisesti toteutuu lainsäädännöllisesti. Opetusministeriön asettamien selvitysmiesten tekemien ehdotusten mahdollinen pilotointi liittoyliopistossa ratkaistaan erikseen, mikäli siihen on valtakunnallisesti tarvetta ja se on liittoyliopiston kannalta tarkoituksenmukaista.

3.5 Kauppatieteet

Kauppatieteisiin perustetaan tiedekunta, jolla on kauppatieteiden perus- ja jatkotutkintojen tutkinnonanto-oikeus. Koulutuksessa ja tutkimuksessa painotetaan alueellisesti tärkeää pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmaa sekä liiketoimintaosaamisen uusiin haasteisiin vastaavia koulutusohjelmia. Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa kehitetään usealla eri tasolla. Tiedekunnassa keskitytään sellaisen innovaatiokulttuurin kehittämiseen, joka mahdollistaa uuden liiketoimintaosaamisen luomisen.

Talous- ja kauppatieteellisen koulutuksen ja tutkimuksen perusta on luotu Joensuun ja Kuopion yliopistoissa 1970- ja 1980-luvuilla. Kauppatieteen maistereita on koulutettu vuodesta 2001 lähtien. Joensuun ja Kuopion yliopistojen kauppatieteellinen koulutus ja tutkimus ovat erottamaton osa itäsuomalaista innovaatiojärjestelmää. Valmisteilla olevassa Itä-Suomen innovaatiostrategiassa yliopistojen kauppatieteellisen tutkimuksen ja koulutuksen rooli on keskeinen. Innovaatiostrategian painopisteklustereiden keskeisimpiä toimenpiteitä tulevaisuudessa ovat kansainvälisen liiketoiminnan osaamisen kehittäminen, strategia- ja johtamisosaamisen kehittäminen ja kohdemarkkinaosaamisen kehittäminen.

Laadun ja tehokkuuden kehittämiseksi perustetaan Itä-Suomen yliopistoon kauppatieteiden tiedekunta. Kauppatieteen opintoja kehitetään kahden yliopiston yhteistyönä ja perinteiset pääainerajat ylittävinä kokonaisuuksina. Nämä kokonaisuudet yhdistetään liittoyliopiston strategiaan painopistealueisiin, yrityselämän käytäntöihin sekä liiketoiminnan kokonaisuuteen.

Uudella tiedekunnalla on kauppatieteiden perus- ja jatkotutkintojen tutkinnonanto-oikeus. Tiedekunta mahdollistaa resurssien paremman kohdentamisen perus- ja jatko-opintojen ohjaukseen ja tutkimukseen sekä profiloitumisen ja keskittymisen strategisille painopistealueille. Koulutuksessa ja tutkimuksessa painotetaan alueellisesti tärkeää pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmaa sekä kauppatieteiden integrointia yliopistojen muihin tieteisiin. Tiedekunnalla on yhteinen tiedekuntahallinto, jossa tiedekuntaneuvostossa on yhtä monta henkilöä kummastakin yliopistosta. Yhteisen dekaanin lisäksi varadekaanit asetetaan molemmista yliopistoista.

Kauppatieteellisessä peruskoulutuksessa on kaikille opiskelijoille yhteiset kandidaattivaiheen opinnot, jotka painottuvat yleiseen liiketaloustieteelliseen koulutukseen. Maisteriopinnot jakaantuvat kolmeen temaattiseen aihekokonaisuuteen: innovaatiokulttuurin johtamisen maisteriopinnot, rahoitusmarkkinoiden ja –palvelujen maisteriopinnot sekä yritys oikeuden ja yritystalouden maisteriopinnot. Kandidaatin ja maisterin opintoihin sisällytetään oppiaine- ja tiedekuntarajat ylittäviä opintojaksoja, joilla opiskelijat työskentelevät moniammatillisissa projekteissa. Tohtoriopinnoissa painottuu kauppatieteiden, kansantaloustieteen, yhteiskuntatieteiden sekä oikeustieteiden kombinaatio.

Kauppatieteellisen alan opetuksen ja tutkimuksen kehittämisessä läheinen suhde yrityksiin on erittäin tärkeää. Kauppatieteet on soveltava tieteenala, joka toimii tieteen ja käytännön rajapinnassa. Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa kehitetään usealla eri tasolla: opetusyhteistyössä, tutkimusyhteistyössä ja hankeyhteistyössä. Kauppatieteiden tiedekunnassa tullaan erityisesti keskittymään sellaisen innovaatiokulttuurin kehittämiseen, joka mahdollistaa uuden liiketoimintaosaamisen luomisen.

3.6 Luonnontieteet

Luonnontieteellisellä alalla yhteistyötä syvennetään ensisijaisesti yhteisten tutkimuskeskittymien kautta. Koulutusyhteistyötä tuetaan kolmella kehittämissankkeella (opetusteknologian kehittäminen, jatkokoulutuksen vahvistaminen ja opiskelijarekrytoinnin kehittäminen). Luonnontieteellisen alan yhteiset rakenteet selvitetään vuosina 2007-2009.

Joensuun yliopistossa ja Kuopion yliopistossa luonnontieteet ovat vahva kansainvälisesti orientoitunut tutkimusala. Yliopistoissa on luonnontieteellisellä alalla mm. kolme Suomen Akatemian nimeämää tutkimuksen huippuyksikköä, kaksi akatemiaprofessoria, kaksi myönnettyä rahoitusta Finnish Distinguished Professor -ohjelmasta sekä kaksi pohjoismaista tutkimuksen huippuyksikköä. Yliopistoilla on myös merkittävää yhteistyösopimuksiin ja yhteisiin virkoihin pohjautuvaa tutkimusyhteistyötä valtion sektoritutkimuslaitosten kanssa.

Molemmissa yliopistoissa tehdään kansainvälisesti arvostettua ympäristöalan tutkimusta. Kansainvälisen NCR-tietokannan mukaan Joensuun ja Kuopion yliopistojen yhteinen julkaisuaktiiviteetti vuosina 1995–2004 luonnontieteissä on neljänneksi suurinta maamme yliopistoista ja lähes Teknillisen korkeakoulun tasolla, joten voimavarojen yhdistäminen ja resurssien tarkoituksenmukainen käyttö nostavat liittoyliopiston erääksi maamme johtavista luonnontieteiden alojen yliopistoista maassamme. Tätä osaamis pohjaa vahvistavat edelleen Joensuun yliopiston metsätieteet ja Kuopion yliopiston molekyyli lääketieteen, biotekniikan ja lääketutkimuksen osaaminen.

Vahvoilla luonnontieteellisen alan tutkimusalueilla pystytään entisestään vahvistamaan luonnontieteellisen tutkimuksen tieteellistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Seuraavilla tutkimuksen vahvuusaloilla on mahdollista saada aikaan nopealla aikavälillä merkittävät osaamiskeskittymät, joissa molempien yliopistojen osaaminen tukee ja täydentää toinen toistaan:

- Ilmastonmuutoksen ja terveyshaittojen torjunta bioenergian tuotannossa
- Optinen sensoriteknologia lääketieteellisen fysiikan ja tekniikan sovelluksissa
- Materiaalitutkimus
- Ympäristöriskien arviointi
- Soveltava eläintiede
- Kasvibioteknikka

Joensuun ja Kuopion yliopistojen luonnontieteelliset oppiaineet ovat pääosin hyvin profiloituneita ja varsinaisia päällekkäisyyksiä on vähän. Itä-Suomesta puuttuu tekniikan alan koulutus, joten luonnontieteen alan koulutuksella on Itä-Suomelle muuta maata merkittävämpi rooli.

Joensuun ja Kuopion välisen etäisyyden takia on yhteisen opetuksen kehittämisessä käytettävä tietotekniikan mahdollisuuksia. Joensuun yliopistossa on valtakunnallisesti tunnettu tietojenkäsittelytieteen lähtökohdista toimiva opetusteknologian tutkimusryhmä. Tähän liittyy myös tietotekniikan opettajakoulutus. Hankkeessa tutkitaan ja kehitetään uutta tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäviä opetusteknologian menetelmiä Joensuun ja Kuopion opetusyhteistyön helpottamiseksi ja opetuksen parantamiseksi.

Tietojenkäsittelytieteen laitokset ovat kasvaneet molemmissa yliopistoissa erittäin voimakkaasti tietotekniikkaohjelman avulla 2000-luvulla. Liittoyliopistossa tietojenkäsittelytieteen laitokset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Koulutusyhteistyön lisäksi ne määrittävät yhdessä muutaman keskeisen tutkimusalan, joihin tietojenkäsittelytiede profiloituu. Tietojenkäsittelytieteen tohtorikoulutusta kehitetään.

Opiskelijarekrytoinnin kehittämiseen panostetaan mm. lisäämällä yhteistyötä peruskoulujen ja lukioiden kanssa.

Vuosina 2007-2009 selvitetään muut luonnontieteellisen alan yhteiset rakenteet, jotka huomioivat toiminnallisen kokonaisuuden ja tukevat Itä-Suomen yliopiston keskeisiä tavoitteita. Luonnontieteet on suuri kokonaisuus, jossa on mahdollista harkita myös tiedekuntaa suuremman kokonaisuuden, esim. schoolin, muodostamista.

3.7 Yhteiskuntatieteet

Itä-Suomen yliopistoon perustetaan yhteinen yhteiskuntatieteiden tiedekunta, joka toimii kahdella kampuksella. Tutkimuksessa luodaan yhteisiä tutkimuskokonaisuuksia, jotka kohdistuvat tutkimuksen vahvoille painoaloille. Opetuksellinen yhteistyö ulottuu kandidaattivaiheen opinnoista jatkokoulutukseen. Alalle rakennetaan yhteinen opiskelijahaku- ja pääsykoejärjestelmä. Jatkokoulutuksen tehostamiseksi perustetaan yhteinen kansainvälinen tutkijakoulu.

Yhteinen yhteiskuntatieteiden tiedekunta tuottaa paljon hyötyjä, mutta edellyttää alussa panostusta yhteisen kulttuurin rakentamiseen. Hallintorakenteen uudistamisessa säästyviä resursseja kohdennetaan maisterivaiheen opintoihin.

Yhteistä tutkimusta kohdennetaan kahteen tutkimuskokonaisuuteen:

- hyvinvointi ja raja
- yhteiskunta ja ympäristö.

Hyvinvointi ja raja –tutkimusohjelmassa tähdätään korkeimpaan kansainvälisen tason tutkimukseen ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan edellytysten vahvistamiseen. Joensuun ja Kuopion yliopistojen osaamisperinteet ja yhteiset verkostot antavat erinomaiset mahdollisuudet yhteistyölle hyvinvointia koskevassa monitieteisessä, kansainvälisessä tutkimuksessa. Hyvinvoinnin kysymykset koskevat yhteiskuntatieteiden, mm. sosiaali- ja terveystieteiden sekä psykologian tutkimuksen ydinalueita, hyvinvointipalveluja ja hyvinvointiteknologiaa. Raja- ja reuna-aluekysymykset puolestaan tarkoittavat sekä maantieteellisiä että kulttuurisia, taloudellisia, poliittisia, sosiaalisia ja henkisiä rajoja; teemoja, jotka laajenevassa Euroopassa sekä globalisoitumis- ja lokalisoitumisprosesseissa ovat tulleet yhä ajankohtaisemmiksi. Globalisaatiossa paikallisuus saa yhä suuremman merkityksen ja painoarvon.

Ympäristötutkimus kuuluu Joensuun ja Kuopion yliopistojen tutkimuksen ja opetuksen painoaloihin yliopistojen tiedekuntarakenteelle ominaisin profiilein. Ympäristönhallinta (environmental governance) tarjoaa hyvän viitekehyksen vahvistaa ja monipuolistaa tiedekuntien vahvoja ympäristöosaamisen alueita ja synnyttää tieteidenvälisen yhteistyön kautta uusi innovatiivinen kansainvälisesti verkottunut tutkimusympäristö liittyliopistoon.

Ympäristönhallinta on keskeinen kansainvälisen politiikan ja oikeuden kysymys yhtäällä ilmastomuutoksen hallintaan liittyvän keskustelun ja toisaalla resurssien niukkuudesta ja niiden hallinnasta puhjenneiden paikallisten konfliktien johdosta. Ympäristöturvallisuus liittyy niin ikään saumattomasti ympäristönhallinnan kontekstiin. Ympäristönhallinta on näkyvästi esillä niin Euroopan unionin kuin kansallisessa ja paikallisessa päätöksenteossa ja koskettaa yksilöä hänen jokapäiväisessä elämässään. Ympäristönhallinta on kohonnut keskeiseksi tutkimusalueeksi kansainvälisessä yhteiskunta-, oikeus- ja taloustieteellisessä ympäristötutkimuksessa.

Opetuksen alueella yhteistyö ulottuu kandidaattivaiheen opinnoista jatkokoulutukseen. Tavoitteena on kohottaa liittyliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta vahvuusalueiltaan vetovoimaiseksi kansainväliseksi huippuyksiköksi, joka rekrytoi opiskelijoita kansallisesti ja kansainvälisesti. Kandidaattivaiheen opintoihin luodaan ns. y-malli, jossa on oppiaineiden yhteinen kandidaattitutkinto, mutta eriytyvä maisterivaihe. Tavoitteena on luoda säästöjä ja siirtää näin syntyviä uusia resursseja perusopetuksesta maisteri- ja tohtorivaiheeseen sekä tutkimukseen. Jatkokoulutuksen tehostamiseksi perustetaan yhteinen kansainvälinen yhteiskuntatieteellinen tutkijakoulu, joka perustuu uuden tiedekunnan tutkimusalueille. Virtuaaliopetukselle rakennetaan yhteinen infrastruktuuri.

3.8 Hallintopalvelut ja erillislaitokset

Itä-Suomen yliopiston hallintoon ja palvelutoimintaan luodaan toimiva kahden kampuksen palvelumalli hallinto- ja tukipalveluiden eri sektoreille.

Yliopistojen johtosäännöt yhtenäistetään toimintamallityön edetessä. Liittoyliopistolle perustetaan yksi hallintokeskus, joka toimii kahdella kampuksella. Kampuksien työnjaosta sovitaan erikseen valmistelutyön edetessä. Kahden kampuksen palvelumallissa osa tehtävistä hoidetaan keskitetysti. Osa tehtävistä on paikkasidonnaisia, joissa keskittäminen ei tuo lisäarvoa. Suunnittelutyössä huomioidaan myös valtakunnalliset palvelukeskukset.

Palveluprosessit kuvataan ja analysoidaan, mikä toimii toimintaprosessien yhtenäistämisen pohjana. Toimintaprosessien ja palveluiden yhtenäistäminen mahdollistaa sen, että monia tehtäviä voidaan hoitaa molempien yliopistojen tarpeisiin. Henkilöstön tehtäväkuvia voidaan kehittää sekä erikoistumista ja asiantuntijuutta lisäten.

Aikuiskoulutus organisoidaan liittoyliopiston ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston välisenä yhteistyönä.

Kielikeskusten ja kirjastojen yhteistyötä tiivistetään. Suunnittelutyön edetessä rakennetaan toimiva kahden kampuksen palvelumalli myös näiden toimintojen osalta. Tietoarkkitehtuurien ja prosessien kehittämiseksi on käynnistetty projekti, jonka yhteydessä määritellään myös yhteinen tietostrategia.

Kuopion yliopisto on omaksunut kansainväliseen ISO 9001:2000 laatustandardiin perustuvan järjestelmällisen, toiminnan jatkuvaan kehittämiseen perustuvan toimintamallin strategisen johtamisensa tueksi kaikilla toiminnan tasoilla. Joensuun yliopiston laatutyö tulee rakentumaan Kuopion yliopiston mallille siten, että liittoyliopistolla on yksi yhteinen laatujärjestelmä ja yhteiset indikaattorit vuoteen 2010 mennessä.

4 HANKE-ESITYKSET

Suunnitteluryhmä esittää, että Joensuun yliopistosta ja Kuopion yliopistosta muodostetaan liittoyliopisto vastaamaan globaaleihin tulevaisuuden haasteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Valmistelutyötä liittoyliopiston toiminnan käynnistämiseksi jatketaan välittömästi liittoyliopiston synnyn varmistavien päätösten jälkeen keväällä 2007. Liittoyliopisto aloittaa toimintansa kokonaisuudessaan vuonna 2010.

Suunnitteluryhmä korostaa, että liittoyliopiston rakentaminen edellyttää opetusministeriön sitoutumista ja pitkäjänteistä rahoitusta. Hankkeen asianmukainen jatkokäsittely tulee turvata jäsenyliopistojen hallintoelimissä.

HANKE-ESITYS	TOTEUTTAMISAIKA- TAULU	RAHOITUS/VUOSI (1 000 euroa)
1 Yleiset esitykset		
1.1 Liittoyliopistosuunnitelman käsittely jäsenyliopistoissa Suunnitteluryhmän esityksen käsittely jäsenyliopistojen hallintoelimissä.	Keväällä 2007	
1.2 Siirtymävaiheen sopimus Joensuun ja Kuopion yliopistot laativat erillisen siirtymävaiheen sopimuksen menettelytavoista, ensisijaisesti henkilöstön asemasta, koulutusvastuista, tavoitteista sekä muista valmisteluun siirtyvistä keskeisistä asioista.	Keväällä 2007	
1.3 Yliopistolain muutos Yliopistolain 1. luvun (Yleiset säännökset) 1 §:n (Soveltamisala) 2. kohta muutetaan seuraavasti: Itä-Suomen yliopisto; Itä-Suomen liittoyliopisto muodostuu Joensuun ja Kuopion yliopistoista		
1.4 Johtoryhmän asettaminen Joensuun ja Kuopion yliopistojen yhteisen johtoryhmän asettaminen	Keväällä 2007	

HANKE-ESITYS	TOTEUTTAMISAICA- TAULU	RAHOITUS/VUOSI (1 000 euroa)
2 Kauppatieteet		400
2.1 <i>Kauppatieteiden tiedekunnan perustaminen</i> Tiedekunnalla tutkinnonanto-oikeus	Vuonna 2007	
2.2 <i>Liiketoiminnan edistäminen</i> Hanke pk-liiketoiminnan edistämiseksi Itä-Suomessa	Vuosina 2007-2010	
3 Luonnontieteet		1 600
3.1 <i>Osaamiskeskittymien luominen</i> Osaamiskeskittymien luominen tutkimuksen vahvuusaloille: - Ilmastonmuutoksen ja terveyshaittojen torjunta bioenergian tuotannossa - Optinen sensoriteknologia lääketieteellisen fysiikan ja tekniikan sovelluksissa - Materiaalitutkimus - Ympäristöriskien arviointi - Soveltava eläintiede - Kasvibioteknikka	Vuosina 2007-2010	
3.2 <i>Yhteistyön tiivistäminen opetuksessa</i> Jatkokoulutuksen vahvistaminen Opiskelijarekrytoinnin kehittäminen	Vuosina 2007-2010	
3.3 <i>Työnjaon selvittäminen</i> Muiden yhteisten rakenteiden selvittäminen	Vuoteen 2009 mennessä	

HANKE-ESITYS	TOTEUTTAMISAIKA- TAULU	RAHOITUS/VUOSI (1 000 euroa)
4 Yhteiskuntatieteet		800
4.1 Yhteistyön tiivistäminen tutkimuksessa Yhteiset tutkimuksen vahvoille painoaloille kohdentuvat tutkimuskokonaisuudet - Hyvinvointi ja raja -tutkimusohjelma - Yhteiskunta ja ympäristö -tutkimusohjelma	Vuosina 2007-2010	
4.2 Yhteistyön tiivistäminen opetuksessa Kansainvälinen tutkijakoulu yhteisen tiedekunnan tutkimusaloille	Vuosina 2007-2010	
4.3 Toiminnalliset rakenteet Yhteinen yhteiskuntatieteiden tiedekunta, joka toimii kahdella kampuksella Yhteisen opiskelijahaku- ja pääsykoejärjestelmien rakentaminen	Vuonna 2009	
5 Korkeakoulupedagogiikan kehittäminen ja yhteinen etäopetusinfrastruktuuri	Vuosina 2007-2009	500
6 Kirjaston ja kielikeskuksen palvelut	Vuosina 2007-2010	300
Kahden kampuksen palvelumallin luominen kirjaston ja kielikeskuksen palveluihin		
7 Hallinto- ja tukipalvelut	Vuosina 2007-2009	200
Yhteinen hallintokeskus, joka toimii kahdella kampuksella Yhteinen laatujärjestelmä Tietoarkkitehtuuriprojekti ¹ Aikuiskoulutus (organisointi yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa) ²		

¹ Jo käynnistynyt ministeriön rahoittama projekti.

² Rahoitusta hankkeelle tullaan hakemaan erikseen.

HANKE-ESITYS	TOTEUTTAMISAIKA- TAULU	RAHOITUS/VUOSI (1 000 euroa)
8 Strategiaprosessin kehittäminen	Vuosina 2007-2008	200

Liittoyliopiston yhteisen strategian laatiminen
 Liittoyliopiston osastrategioiden laatiminen
 Toiminta- ja taloussuunnitelma -prosessien yhtenäistäminen
 Tilinpäätöksen yhtenäistäminen
 Tulosneuvottelut opetusministeriön kanssa
 Sisäinen tulosohejaus

9 Liittoyliopiston toiminnan käynnistäminen kokonaisuudessaan	Vuonna 2010
--	-------------

HANKERAHOITUS YHTEENSÄ VUOSILLE 2007-2010 (1 000 euroa)	2007	2008	2009	2010
	4 000	4 000	3 800	3 100

Varsinaisten rakenteellisten kehittämisen hankkeiden lisäksi suunnitteluryhmä esittää kahta hanketta, joilla voidaan erityisesti tukea Pohjois-Karjalan aluetta ja osaltaan tasata Perloksen tilanteen aiheuttamia rakennemuutoksia alueella.

HANKE-ESITYS	TOTEUTTAMISAIKA- TAULU	RAHOITUS/VUOSI (1 000 euroa)
1 Lääkärikoulutuksen yhteyksien vahvistaminen Pohjois-Karjalaan	Vuosina 2007-2009	500
2 Venäjä-osaamisen kehittäminen	Vuosina 2007-2009	300

HANKERAHOITUS YHTEENSÄ VUOSILLE 2007-2010 (1 000 euroa)	2007	2008	2009
	800	800	800

LÄHTEET

Jääskinen, N. & Rantanen J. 2007. Yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistaminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:2.

Opetusministeriö 2006a. Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteet. Keskustelumuistio 8.3.2006. Opetusministeriön monisteita 2006:2.

Rantanen, J. 2004. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimuksen rakenneselvitys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:36.

Tirronen, Jarkko 2006: Korkeakoulujen välisen yhteistyön muodot - konsortio, federaatio ja yhdistyminen. Kuopion yliopiston julkaisuja F. Yliopistotiedot 40.

Valtioneuvoston periaatepäätös 07.04.2005. Valtioneuvoston periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä.

Yliopistolaki 645/1997.

LIITE 1.**HANKKEEN ORGANISOITUMINEN****Opetusministeriön asettama suunnitteluryhmä (27.10.2006, Dnro 68/040/2006)**

Professori Reijo Vihko, puheenjohtaja
Maaherra Pirjo Ala-Kapee

Rehtori Perttu Vartiainen, Joensuun yliopisto
Hallintojohtaja Petri Lintunen, Joensuun yliopisto
Rehtori Matti Uusitupa, Kuopion yliopisto
Hallintojohtaja Päivi Nerg, Kuopion yliopisto

Joensuun yliopisto ja Kuopion yliopisto asettavat suunnitteluryhmän käyttöön tarvittavan sihteeristön.

Suunnittelutyön tulee valmistua 16.2.2007 mennessä.

Suunnitteluhankkeen seurantaryhmä (5.12.2006, Dnro 3486/11/2006)

Seurantaryhmän tehtävänä on tukea alakohtaisten työryhmien ja muiden työryhmien työtä sekä linjata ja arvioida osaltaan yhteisiä toimintamuotoja ja mahdollisia yhteisiä toimintakenteita eri aloilla.

Seurantaryhmän puheenjohtajina toimivat rehtori Perttu Vartiainen Joensuun yliopistosta ja rehtori Matti Uusitupa Kuopion yliopistosta. Seurantaryhmän jäseniksi on nimetty seuraavat henkilöt:

Joensuun yliopisto

Hallintojohtaja Petri Lintunen
Professori Tapani Pakkanen
Yliassistentti Antero Puhakka (varajäsen lehtori Eeva Kuusela)
Taloussihteeri Tuula Ranne (varajäsen virastomestari Erkki Matikainen)
Opiskelija Karri Heikkilä

Kuopion yliopisto

Hallintojohtaja Päivi Nerg
Professori Juhani Laurinkari
Lehtori Minna Hirvonen (varajäsen tutkija Maija Marttila-Kontio)
Tietojärjestelmäsuunnittelija Juha Riepponen (varajäsen erikoislaboratoriomestari Kari Kotikumpu)
Opiskelija Ulla Hyvönen

Hankkeen sihteeristö

Suunnitteluhankkeen pääsihteereinä toimivat hallintojohtaja Petri Lintunen Joensuun yliopistosta ja hallintojohtaja Päivi Nerg Kuopion yliopistosta. Sihteerinä toimii erikoissuunnittelija Kirsi Karjalainen Joensuun yliopistosta. Konsortioasiantuntijana on tutkija Jarkko Tirronen Kuopion yliopistosta.

Alakohtaiset työryhmät

Kauppatie (22.5.2006; Työryhmän täydentäminen 5.12.2006, Dnro 3486/11/2006)

Rehtori Perttu Vartiainen, Joensuun yliopisto, puheenjohtaja
Rehtori Matti Uusitupa, Kuopion yliopisto, puheenjohtaja

Professori Kalle Määttä, Joensuun yliopisto
Professori Raija Komppula, Joensuun yliopisto
Lehtori Timo Tammi, Joensuun yliopisto
Professori Jyrki Niskanen, Kuopion yliopisto
Lehtori Teuvo Kantanen, Kuopion yliopisto
Lehtori Saija Katila, Kuopion yliopisto
Opiskelija Henrik Nuuttila, Joensuun yliopisto
Opiskelija Ville Räsänen, Kuopion yliopisto

Hallintopäällikkö Pirkko Elsinen, Joensuun yliopisto, työryhmän sihteeri
Lehtori Mervi Niskanen, Kuopion yliopisto, työryhmän sihteeri

Hallintojohtaja Petri Lintunen, Joensuun yliopisto, työryhmän pysyvä asiantuntijajäsen
Hallintojohtaja Päivi Nerg, Kuopion yliopisto, työryhmän pysyvä asiantuntijajäsen

Luonnontieteet (5.12.2006, Dnro 3486/11/2006)

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus yhteistyön tavoitteista ja muodoista luonnontieteellisellä alalla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tutkimusyhteistyöhön. Työryhmän tulee myös arvioida mahdollisia yhteisiä luonnontieteellisen alan toimintarakenteita. Työryhmän tulee linjata aikataulu yhteistyön kehittämiseksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimii rehtori Matti Uusitupa Kuopion yliopistosta ja varapuheenjohtajana hallintojohtaja Petri Lintunen Joensuun yliopistosta. Työryhmän jäseniksi on nimetty seuraavat henkilöt:

Joensuun yliopisto

Dekaani Jussi Parkkinen
Vs. professori Matti Leppänen
Professori Tapani Pakkanen
Opiskelija Niko Penttinen

Kuopion yliopisto

Dekaani Juhani Ruuskanen
Professori Pertti Martikainen
Professori Atte von Wright
Opiskelija Juho Kylä-Vehka

Työryhmän sihteerinä toimii hallintoamanuenssi Tero Karjalainen Kuopion yliopistosta.

Yhteiskuntatieteet (5.12.2006, Dnro 3486/11/2006)

Tällä päätöksellä asetetaan yliopistojen yhteinen yhteiskuntatieteiden työryhmä, jonka tehtävänä on laatia ehdotus yhteistyön tavoitteista ja muodoista yhteiskuntatieteellisellä alalla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tutkimusyhteistyöhön. Työryhmän tulee myös arvioida mahdollisia yhteisiä yhteiskuntatieteellisen alan toimintarakenteita. Työryhmän tulee linjata aikataulu yhteistyön kehittämiseksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimii rehtori Perttu Vartiainen Joensuun yliopistosta ja varapuheenjohtajana hallintojohtaja Päivi Nerg Kuopion yliopistosta. Työryhmän jäseniksi on nimetty seuraavat henkilöt:

Joensuun yliopisto

Dekaani Harri Siiskonen
 Professori Pirkkoliisa Ahponen
 Professori Hannu Räty
 Opiskelija Vilma Poikolainen

Kuopion yliopisto

Dekaani Pauli Niemelä
 Professori Juhani Laurinkari
 Professori Juha Kinnunen
 Opiskelija Mikael Laurinkari

Työryhmän sihteerinä toimii hallintopäällikkö Pirkko Elsinen Joensuun yliopistosta.

Muut työryhmät (7.12.2006, Dnro 3486/11/2006)

Työryhmien tulee laatia ehdotus yhteisistä toimintatavoista ja mahdollisesta yhteisestä toimintarakenteesta omalla alallaan. Työryhmät voivat organisoida parhaaksi katsomallaan tavalla ja kutsua työryhmän työskentelyyn mukaan muitakin henkilöitä.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöjohtaja Jouni Kekäle, Joensuun yliopisto
 Henkilöstöpäällikkö Marketta Rantama, Kuopion yliopisto

Johtosäännöt

Vararehtori Teuvo Pohjolainen, Joensuun yliopisto, työryhmän puheenjohtaja
 Hallintojohtaja Petri Lintunen, Joensuun yliopisto
 Hallintojohtaja Päivi Nerg, Kuopion yliopisto

Kansainväliset asiat (erit. kv. markkinointi)

Kansainvälisten asiain päällikkö Outi Savonlahti, Joensuun yliopisto
 Kansainvälisten asioiden päällikkö Anitta Etula, Kuopion yliopisto

Kielikeskus

Johtaja Raija Elsinen, Joensuun yliopisto
 Kielikeskuksen johtaja Antti Hildén, Kuopion yliopisto

Kirjasto- ja oppimiskeskus

Kirjastonjohtaja Helena Hämynen, Joensuun yliopisto
 Kirjastonjohtaja Jarmo Saarti, Kuopion yliopisto
 Johtaja Tuula Heide, Kuopion yliopisto

Laatu

Vararehtori Sirpa Suntioinen, Kuopion yliopisto, työryhmän puheenjohtaja
 Vararehtori Teuvo Pohjolainen, Joensuun yliopisto
 Erikoissuunnittelija Kirsi Karjalainen, Joensuun yliopisto

Opintoasiat (sis. kansainväliset opiskelijapalvelut ja käännöspalvelut)

Opiskelijapalvelujen päällikkö Erja Widgrén-Sallinen, Joensuun yliopisto
 Osaston johtaja Hannu Berlin, Kuopion yliopisto
 Osaston esimies Anne-Mari Alikoski, Kuopion yliopisto

Suunnittelu

Suunnittelupäällikkö Harri Lukkarinen, Joensuun yliopisto
 Suunnittelupäällikkö Hannele Husso, Kuopion yliopisto

Taloushallinto

Talospäällikkö Juhani Hukkanen, Joensuun yliopisto
 Talousjohtaja Matti Paavonsalo, Kuopion yliopisto

Tietohallinto ja –infrastruktuuri

Suunnittelupäällikkö Harri Lukkarinen, Joensuun yliopisto
 Johtaja Ahti Planman, Kuopion yliopisto

Tutkimuksen tukipalvelut (sis. rakennerahastotoiminnan ja lakipalvelut):

Tutkimuspalvelupäällikkö Jari Ratilainen, Joensuun yliopisto
 Kehittämisasiantuntija Soili Makkonen, Joensuun yliopisto
 Rahoitusasiamies Satu Lappalainen, Kuopion yliopisto
 Lakimies Petri Rintamäki, Kuopion yliopisto

Viestintä

Viestintäpäällikkö Kari Hippi, Joensuun yliopisto
 Ma. viestintäpäällikkö, viestintäsuunnittelija Petri Hynynen, Kuopion yliopisto

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutuksen organisoinnista vastaavat täydennyskoulutuskeskusten tai vastaavien johtajat. Aikuiskoulutus organisoidaan liittoyliopiston ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston välisenä yhteistyönä.

LIITE 2.

JOENSUUN JA KUOPION YLIOPISTOJEN AVAINLUVUT 2005

	Joensuun yliopisto	Kuopion yliopisto
Opiskelijat	8 126	6 125
perustutkinto-opiskelijat	7 358	5 157
jatkotutkinto-opiskelijat	768	746
muut tutkinto-opiskelijat	0	222
avoimen yliopiston opiskelijat	4 393	3 535
täydennyskoulutusopiskelijat	5 083	3 116
Tutkinnot	922	863
kandidaatit	154	165
maisterit	681	473
lisensiaatit	34	19
tohtorit	53	89
muut tutkinnot	0	117
Julkaisut	1 011	1 142
Suomessa julkaistut	539	236
ulkomailla julkaistut	472	906
Henkilötyövuodet (ml. harjoittelukoulut)	1 366	1 523
opetushenkilökunta	536	367
tutkimushenkilökunta	194	323
tutkijakoulujen tutkijaopiskelijat	51	81
muu henkilökunta	585	752
Kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus		
lähteneet opiskelijat	172	130
saapuneet opiskelijat	278	108
Vieraskielinen perustutkinto-opetus		
tarjotut opintopisteet	522	531
suoritetut opintopisteet	8 573	8 353
Opettaja- ja tutkijavierailut		
yliopiston oma henkilökunta	47	25
ulkomaiset vierailijat	21	49
Tilinpäätös (1000 euroa, ml. harjoittelukoulut)	99 703	98 840
budjettirahoitus ja rakentamisinvestoinnit	78 993	51 339
täydentävä rahoitus	20 710	47 501

LIITE 3.

KORKEAKOULUJEN YHTEISTYÖMALLEJA

Kirjoittanut Jarkko Tirronen

Korkeakoulujen välinen yhteistyö yleistyi toisen maailmansodan jälkeen erityisesti kehittyneiden länsimaiden korkeakoulujärjestelmissä. Yhteistyön syventäminen on yleensä ollut vastaus korkeakoulujen toimintaympäristössä tapahtuneisiin sosioekonomisiin murroksiin. Murrokset ovat vaikuttaneet samalla korkeakoulujen toimintaedellytyksiin ja niiden muutostarpeisiin. Yhteistyöhankkeet ovat tavallisesti ilmenneet yhtäältä korkeakoulupoliittisina reformeina ja toisaalta korkeakoulujen strategisina pyrkimyksinä. Korkeakoulujen yhteistyömallit voidaan luokitella yhdellä tapaa kuvion 1 mukaiseen järjestykseen. Seuraavassa arvioidaan lyhyesti näistä konsortiota, federaatiota ja yhdistymistä.

Kuvio 1. Korkeakoulujen yhteistyömallit.

Konsortio

Korkeakoulukonsortiolla tarkoitetaan korkeakoulujen välistä vapaaehtoista yhteistyötä, joka organisoituu jäsenkorkeakoulujen taloudellisesti ylläpitämään erilliseen organisaatioon tai verkostoon. Tyypillisesti konsortiot ovat joko institutionaalisia tai verkostokonsortioita. Yleensä verkostokonsortiot ovat erikoistuneita ja ne toimivat koordinaatioperiaatteella. Jäsenkorkeakouluja verkostokonsortioissa on tyypillisesti useita kymmeniä. Ne ovat sopimukseenvaraisia ja löyhiä yhteistyömuotoja. Institutionaaliset konsortiot ovat puolestaan monialaisia, useita toiminnan aloja sisään sulkevia. Tyypillisessä institutionaalisessa konsortiossa jäsenkorkeakoulujen määrä on 5-8. Monialainen konsortio edellyttää ammattimaista ja modernia johtamis- ja hallintojärjestelmää. Yleensä monialaiset konsortiot ovat yleishyödyllisiä ja voittoa tuottamattomia yhdistyksiä tai yhtiöitä, joilla on juridinen asema ja itsenäinen päätäntävalta konsortioiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Verkostossa tämänkaltaista sitovaa organisaatiojärjestelyä ei tavallisesti ole. Institutionaalisen konsortion hallintomalli on yleensä kaksitasoinen. Hallinto muodostuu jäsenkorkeakouluja edustavasta hallituksesta, konsortion johtajasta ja jäsenkorkeakouluista riippumattomasta konsortiohenkilökunnasta. Hallinto henkilökunnan tehtävänä on kehittää ja koordinoita jäsenkorkeakoulujen välistä yhteistyötä.

Tyypillisesti konsortiot ovat palveluorganisaatioita, joiden tavoitteet ovat riskienhallinnassa, toimintaedellytysten varmistamisessa ja synergiaeduisissa. Voimavarojen yhdistämisellä ja jakamisella pyritään yhteistoiminnan sisällöllisiin ja taloudellisiin etuihin. Taloudelliset hyödyt ovat yleensä olleet kustannusten ja taloudellisten riskien hallitsemista. Sisällölliset hyödyt puolestaan ovat ilmenneet paitsi koulutus- ja tutkimustoiminnan monipuolistumisena, uusina koulutusohjelmina, laitoksina ja tiedekuntina, yhteisenä kurssitarjontana, myös toimintojen rationalisointina. Tyypillisesti panokset sisällöllisten hyötyjen kohdalla ovat tuotoksia suurempia, kun taas taloudellisten hyötyjen kohdalla tuotokset ovat panoksia suurempia.

Federaatio

Federaatiolla on totuttu tarkoittamaan alueiden tai osavaltioiden muodostamaa liittoa, liittovaltiota. Sen latinankielinen kantasana *foedus* tarkoittaa sekä sopimusta että liittoa. Federaatiossa korkeakoulut perustavat yhteisen organisaation, jolle luovutetaan sopimuksenvaraisesti toimivaltaa ja tehtäviä. Jäsenkorkeakoulut säilyttävät federaatiossa autonomian, itsehallinnon ja juridisen aseman. Jäsenkorkeakoulut ovat yleensä vastanneet hallinnollisista ja akateemisista perustehtävistä, kun federaation vastuulla on yleensä olleet strategiset linjaukset, ulkosuhteet, resurssipolitiikka ja laadunhallintajärjestelmät. Federaation vahvuuksina voi pitää alhaaltapäin ohjautuvuutta, joustavuutta, strategista luonnetta ja organisaation laajentumisetuja.

Federaatio on korkeakoulujen välisen yhteistyön muotona lähellä yhdistymistä, korkeakoulujen yhteensulautumista. Toisaalta se on yhdistymisestä selvästi erillinen yhteistyömalli, sillä federaatiossa jäsenkorkeakoulut säilyttävät yleensä autonomisen aseman, kun taas yhdistymisessä eivät. Jäsenkorkeakoulut perustavat federaatiossa erillisen organisaatio- ja hallintorakenteen. Korkeakoulujen toimintaa ohjataan sekä federaation että korkeakoulun oman ohjausjärjestelmän kautta. Federaatiossa onkin periaatteessa kaksi toisiinsa limittyntä organisaatio- ja hallintorakennetta. Yleensä federaation perustamisella tähdätään yhteistoiminnasta saataviin etuihin ja korkeakoulujen toisiaan täydentäviin vaikutuksiin, mutta toisaalta federaation perustaminen voi edellyttää sopimuksenvaraista voimavarojen uudelleenkohdentamista tai -sijoittamista. Yleensä federaatiot ovat olleet toiminnallisesti ja rakenteellisesti orientoituneita strategisia liittoumia.

Federatiivisen organisaation tunnusmerkeiksi voidaan tiivistää korkeakoulujen autonomia, toimintavapaus ja itsehallinto, erillinen keskusorganisaatio ja kaksitasoinen hallintojärjestelmä, sopimuksenvarainen toimivalta, päätöksenteko ja hallinto, kaksi tai useampia jäsenkorkeakouluja, moderni johtamisjärjestelmä, korkeakoulujen ja federaatio-organisaation välinen yhdenvertaisuus, hallinnollisten ja akateemisten toimintojen eriytyminen ja federaation identiteetin luominen.

Yhdistyminen

Yhdistymisellä on perinteisesti viitattu yritysten väliseen yhteensulautumiseen. Korkeakoulujen välillä yhdistymiset yleistyivät Yhdysvalloissa 1940-luvulla ja muualla kehittyneissä länsimaissa 1960-luvulta alkaen. Korkeakoulujen väliset yhdistymiset ovat olleet varsin yleinen ja tehokas tapa uudelleen organisoida korkeakoulujärjestelmän rakennetta, korkeakoulutusta ja sen järjestämistä. Yhdistymisen taustalla on yleensä ajatus skaalaeduista; suurempien yksiköiden oletetuista vaikutuksista kustannustehokkuuteen, julkisten varojen tehokkaampaan käyttöön, toiminnan tuloksiin, toimintaympäristöjen kehittymiseen. Yhdistymisillä tähdätään monialaisten, kustannustehokkaampien ja suurempien korkeakoulukonaisuuksien muodostamiseen.

Korkeakoulututkimuksissa yhdistyminen on määritelty kahden tai useamman instituution muodostamaksi organisaatioksi, jolla on yksi hallinto, johtamisjärjestelmä ja yhteiset hallintoelimet ja tiedekunnat. Yhdistyminen voidaan eritellä tämän lisäksi kolmeen eri muotoon: yhteen sulauttamiseen, synergistiseen yhdistymiseen ja konsolidaatioon. Yhteen sulauttamisessa suurempi ja laaja-alaisempi korkeakoulu fuusioi pienemmän ja erikoistuneen korkeakoulun organisaatioon. Synergistisessä yhdistymisessä korkeakoulu A yhdistyy osaksi korkeakoulu B:tä, yleensä sen tiedekunnaksi. Konsolidaatiossa korkeakoulut muodostavat uuden korkeakoulun, jonka rakenteet määritellään uudelleen.

Yhdistyminen voi olla vapaaehtoinen, korkeakoulujen käynnistämä strateginen liittouma, jolla korkeakoulut pyrkivät edistämään korkeakoulujensa asemaa. Silloin korkeakoulut etsivät toimintojensa synergioita ja kustannussäästöjä, pyrkivät monipuolistamaan toimintaansa, edistävät strategisia valmiuksia ja hakevat lisääntyvän laajuuden tuomia toiminnallisia mahdollisuuksia. Yhdistyminen voi olla myös luonteeltaan pakotettu, koulutuspoliittinen reformi, jonka avulla julkinen valta uudistaa järjestelmän rakenteita, rationalisoi korkeakoulujärjestelmää, lisää yhteistoiminnan etuja, kokoaa resursseja yhteen ja lisää kustannustehokkuutta. Yleensä yhdistyminen tarkoittaa kokonaisvaltaista organisaatiomuutosta.

LIITE 4.**ITÄ-SUOMEN YLIOPISTON TOIMINTARAKENNE****1. Hallitus ja sen tehtävät**

Liittoyliopiston ylin päättävä ja strateginen hallintoelin on hallitus, jonka tehtävänä on kehittää liittoyliopiston toimintaa sekä:

- 1) hyväksyä liittoyliopiston taloutta ja toimintaa koskevat sekä muut laajakantoiset suunnitelmat ja strategiat;
- 2) päättää määrärahojen jakamisen suuntaviivoista;
- 3) antaa lausunnot liittoyliopistoa koskevissa periaatteellisesti tärkeissä asioissa;
- 4) hyväksyä johtosäännöt ja muut vastaavat määräykset;
- 5) hyväksyä ja allekirjoittaa liittoyliopiston tilinpäätös ja toimintakertomus ja päättää toimenpiteistä, joihin tilintarkastuskertomus antaa aiheutta;
- 6) päättää Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistoihin vuosittain otettavien opiskelijoiden määrästä;
- 7) päättää liittoyliopiston jakautumisesta tiedekuntiin tai muihin yksiköihin sekä näiden alaisiin laitoksiin tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten;
- 8) päättää liittoyliopiston yhteisen erillislaitoksen päätoimisen johtajan nimittämisestä.

2. Hallituksen kokoonpano ja puheenjohtajuus

Liittoyliopiston hallitukseen kuuluvat Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen rehtorit sekä yksitoista muuta jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Hallituksen toimikausi on neljä kalenterivuotta; opiskelijajäsenet valitaan kuitenkin kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallituksen jäsenistä kolme edustaa professoreita, kolme muita opettajia, tutkijoita ja muuta henkilökuntaa sekä kolme opiskelijointa. Lisäksi hallitukseen kuuluu kaksi liittoyliopistoon kuulumatonta jäsentä.

Liittoyliopiston hallituksen puheenjohtajana toimivat Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen rehtorit vuorotellen puolet toimikaudesta, joka on viisi vuotta. Aloittamisjärjestys sovitaan erikseen.

3. Rehtorit

Rehtorit valitaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Rehtorit valitsee jäsenyliopistojen vaalikollegio. Rehtoriksi valittavalta vaaditaan, että hän on suorittanut tohtorin tutkinnon tai että hänet on nimitetty jonkin jäsenyliopiston professorin virkaan ja että hänellä on käytännössä osoitettu hyvä johtamistaito. Yliopistossa voi olla yksi tai useampia vararehtoreita sen mukaan kuin jäsenyliopiston konsistori päättää.

Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen rehtorit johtavat yliopistojensa toimintaa liittoyliopiston hallituksen linjausten ja päätösten mukaisesti. Liittoyliopiston hallituksen puheenjohtajana toimiva rehtori ratkaisee liittoyliopiston yleistä hallintoa koskevat asiat, jollei laissa, asetuksessa tai yliopiston sisäisissä määräyksissä toisin säädetä tai määrätä. Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on valvoa liittoyliopiston yleistä etua ja toimintaa.

Rehtorit päättävät niistä jäsenyliopistojensa koskevista asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muun toimielimen ratkaistavaksi. Rehtorit vastaavat erikseen sovittavilla perusteilla liittoyliopiston yhteisistä tiedekunnista ja erillislaitoksista. Konsistorissa käsiteltävät yhteisten tiedekuntien asiat määräytyvät rehtorien vastuunjaon mukaisesti.

Rehtorit voivat siirtää toimivaltaansa kuuluvan asian vararehtorin, hallintojohtajan, tiedekuntaneuvoston, dekaanin tai erillislaitoksen johtajan ratkaistavaksi. Rehtorit voivat ottaa siirtämänsä asian yksittäistapauksessa ratkaistavakseen.

4. Johtoryhmä

Johtoryhmä on liittoyliopistotasoinen strateginen valmisteleva elin. Johtoryhmän tehtävänä on tukea rehtoreita liittoyliopiston johtamiseen liittyvissä kysymyksissä.

5. Konsistori

Konsistorit kummassakin yliopistossa johtavat Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen toimintaa erityisesti akateemisissa kysymyksissä yhdessä rehtorin kanssa. Konsistoreihin kuuluvat rehtorin lisäksi jäsenyliopiston vararehtorit, tiedekuntien dekaanit sekä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajat.

Konsistorit

- 1) päättävät opetukseen ja tutkimukseen liittyvistä tutkinto-, käytänne- ja muista sellaisista säännöistä hallituksen hyväksymien strategioiden mukaisesti
- 2) päättävät professorien, hallintojohtajan ja erillislaitoksen päätoimisen johtajan virkaan nimittämistä;
- 3) päättävät yleisistä valintaperusteista;
- 4) päättävät opiskelijan erottamisesta määrääjäksi kurinpitomenettelynä;
- 5) tekevät esityksen jäsenyliopistojen sisäänotosta hallitukselle;
- 6) käsittelevät strategiat ja muut merkittävät yliopiston eri toimintojen kehittämissuunnitelmat;
- 7) käsittelevät toiminta- ja taloussuunnitelman raamit yliopistojensa osalta;
- 8) käsittelevät hallintoa ja organisaatiota koskevat muutokset;
- 9) käsittelevät henkilöstöstrategian ja henkilöstötilinpäätöksen;
- 10) käsittelevät lausunnot, joilla on yliopiston tehtävän kannalta periaatteellista merkitystä;
- 11) käsittelevät yliopistoja koskevan lainsäädännön muutokset ja niitä koskevat kannanotot;
- 12) käsittelevät opetusministeriön kanssa käytävien tulosneuvotteluiden yliopistojensa koskevat osuudet.

6. Tiedekunnat ja laitokset

Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistoilla on kummallakin pääkampuksella omien tiedekuntien lisäksi yhteisiä tiedekuntia sekä laitoksia. Rehtorit jakavat vastuut näiden yhteisten yksiköiden osalta. Samalla määrätään miten tiedekuntien asiat käsitellään ja ratkaistaan, riippumatta siitä kumpaa kampusta asia koskee.

Yliopistojen tällä hetkellä erilaisia toimintajärjestelmiä tiedekuntatasolla (tiedekunnat, laitokset, oppiaineryhmät) yhdenmukaistetaan vastaamaan yhdessä sovittuja tavoitteita.

7. Hallintokeskus

Liittoyliopistolla on yhteinen hallintokeskus. Hallintokeskuksen tehtävänä on muiden mää-
räysten lisäksi:

- 1) valmistella, esitellä ja toimeenpanna yliopistojen toimielinten päätökset;
- 2) tarjota tukipalveluja;
- 3) avustaa rehtoreita, vararehtoreita, tiedekuntia sekä jäsenyliopiston muita toimintayksi-
köitä hallinnollisissa asioissa;
- 4) julistaa haettavaksi hakemuksesta täytettävä virka ja työsopimussuhteinen tehtävä;
- 5) vastata yleisestä hallinnon kehittämisestä yliopistossa;
- 6) toimia taloudellisesti ja tuloksellisesti.

Liittoyliopiston hallintokeskus vastaa Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistojen kampushallin-
nosta sekä erikseen sovittavalla tavalla liittoyliopistotasoisesta tehtävien hoitamisesta. Hal-
lintokeskusten toiminnot sijoittuvat kummallekin kampukselle ja työnjako liittoyliopisto-
tasoisesta tehtäväjaosta kampusten välillä tasapainoisesti sovitaan erikseen. Joensuun ja
Kuopion jäsenyliopistojen hallintojohtajat vastaavat yliopistojensa hallinnosta sekä erikseen
sovittavalla työnjaolla liittoyliopistotasoisista tehtävistä. Hallintojohtajat toimivat vuorotellen
hallintokeskuksen johtajina saman toimikauden kuin rehtorit niin, että vuorossa oleva rehtori
ja hallintojohtaja ovat eri yliopistoista.

Hallintokeskuksen sisäisestä organisaatiosta, tehtäväjaosta ja tehtävistä määrätään erik-
seen. Hallintojohtajien tehtävät määrätään hallintojohtosäännössä.

8. Palvelussuhteet

Kaikki palvelussuhteet ovat liittoyliopistoon.

9. Koulutusvastuu ja tutkinnot

Koulutusvastuu on liittoyliopistolla, joka myöntää tutkinnot.

10. Opiskelijaksi ottaminen

Joensuun ja Kuopion jäsenyliopistot ottavat opiskelijat. Yhteisissä tiedekunnissa opiskelijan
ottaa se yliopisto, jossa opiskelija pääasiallisesti suorittaa opintonsa. Yhteisten tiedekuntien
osalta opiskelijalle järjestetään mahdollisuus hoitaa tiedekuntatasoiset asiat kummallakin
kampuksella.

11. Rahoitusmalli

Liittoyliopiston rahoitusmalli uudistetaan strategiaprosessin yhteydessä vastaamaan yliopis-
ton tulevaa rakennetta ja tavoitteita.

12. Ylioppilaskunnat

Joensuun ja Kuopion yliopistojen ylioppilaskunnat harkitsevat liittoyliopiston muodostami-
sen vaikutuksen omiin rakenteisiinsa. Opiskelijan asema ei voi liittoyliopiston perustamisen
myötä heikentyä eivätkä kustannukset voi nousta.

13. Siirtymävaiheen sopimus

Joensuun ja Kuopion yliopistojen kesken laaditaan erillinen siirtymävaiheen sopimus nettelytavoista, ensisijaisesti henkilöstön asemasta, koulutusvastuista, tavoitteista sekä muista valmisteluun siirtyvistä keskeisistä asioista.

14. Ammattikorkeakoulut osana liittoyliopistoa

Yliopistoasetuksen (115/1998) 24 §:ssä määritellään Helsingin yliopistossa toimivan Svenska social- och kommunalhögskolan asema. Hallinnosta todetaan seuraavaa:

”Yksikössä on monijäseninen hallintoelin ja rehtori. Hallintoelimen kokoonpanosta on soveltuvien osin voimassa, mitä yliopistolain 12 §:ssä säädetään. Rehtorin tulee olla yksikön opettajan virkaan nimitetty henkilö. Hallintoelimen ja rehtorin valitsemisesta ja toimikaudesta määrätään johtosäännössä. Johtosäännössä voidaan määrätä, että hallintoelimeen kuuluu yliopiston määräämä jäsen.

Yksikön monijäseninen hallintoelin hyväksyy yksikköä koskevat johtosäännöt, tekee ehdotuksen yksikön toiminta- ja taloussuunnitelmaksi sekä päättää määrärahojen jakamisen perusteista, yksikön virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, yksikköön otettavien opiskelijoiden määrästä ja valintaperusteista. Rehtori nimittää tai ottaa yksikön henkilökunnan, jollei 1 §:n 2 momentista muuta johdu, ja ottaa opiskelijat. Hallintoelimen ja rehtorin muista tehtävistä määrätään johtosäännössä.

Rehtorilla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa yliopiston konsistorin kokouksessa. Yliopisto määrää johtosäännössä yksikön muusta osallistumisesta yliopiston hallintoelinten toimintaan.

Yksiköllä on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja. Yksikkö toimii maksupisteenä yliopiston tiliorganisaatiossa.”

Vastaava malli toimisi mikäli Itä-Suomessa ammattikorkeakouluja harkittaisiin osaksi liittoyliopistoa.